

АНАЛИЗ НА МЕЖДУНАРОДНИТЕ ОТНОШЕНИЯ ВЛИЯЕЩИ НА КРИЗАТА В СИРИЯ

подп. д-р Петко Димов,

*Petko Dimov. ANALYSIS OF INTERNATIONAL RELATIONS OF THE CRISIS
IN SYRIA*

The article offers a brief historical overview of the events in Syria and systematic analysis of international relations affecting the development of the crisis in the Middle East. An attempt to unravel the causes of the war and the refugee wave, and to propose potential options for development and solve the crisis in the interests of the parties involved.

Key word: *Syria*

Статията предлага кратък исторически преглед на събитията в Сирия и системен анализ на международните отношения влияещи на развитието на кризата в Близкия Изток. Направен е опит да се разгадаят причините за възникване на гражданската война и бежанската вълна, както и да се предложат потенциални варианти за развитие и решаване на кризата с оглед интересите на участващите страни.

Ключова дума: *Сирия*

Протичащите в Сирийската арабска република процеси доведоха до определени промени в международните отношения, както на нейните съседи, така и на страните от Европейския съюз, част от които е и България. Събитията там влияят на съюзната и националната сигурност от една страна поради разместването на геополитическите пластове, а от друга поради безпрецедентна миграционна вълна, която някои наричат „второ преселение на народите“.

Много от авторите твърдят, че получената се гражданска война е следствие на „Арабската пролет“, но тя има много по-дълбоки корени. Генезисът на събитията трябва да се търси още от тайния договор Сайкс-Пйко в който Великобритания и Франция изкуствено разделят бившите владения на Османската империя на няколко части. Сирия попада в зоната на Франция и получава независимостта си чак през 1946 г.

В страните от този регион се надига вълна на антиколониализъм, от което се възползват организации, като Арабската Социалистическа Партия БААС. Именно тези процеси довеждат до промяна на управленския елит в повечето блискоизточни страни и извеждат на преден план авторитарни режими и диктатури. По европейските стандарти Хосни Мубарак, Саддам Хюсеин и Хафез Асад са диктатори, но по местните мерки са реформатори модернисти, които изграждат работещи икономики, образоват населението и утвърждават светски институции. Бруталните им методи потискат инакомислещите, но посичат в зародиш и религиозния екстремизъм.

След края на Студента война започва заграбване на освободените зони за влияние. САЩ установяват влиянието си върху полумесеца – Северна Африка, Близък Изток, Кавказ и Източна Европа. Арабските режими обаче упорстват в независимостта си, разчитайки на устойчиви, суровинни икономики. Последваха войните в Персийския залив при които Саддам Хюсейн беше свален през 2003 г. Неговите едновременци сунитите изпаднаха в немилост и в Ирак се завърна шиитското мнозинство. През 2006 г. правителството на шиита Нури ал Малики започна лустрация на бившите членове на партията БААС. Това задълбочи пропастта между мюсюлманските общности и радикализира сунитите.

През 2010 г. новоизбраният шеф на „Ислямска държава в Ирак и Леванта (ИДИЛ)“ Абу Бакр ал Багдади спечели огромна популярност с превземането на митичния затвор Абу Грейб. Хиляди освободени сунити се вляха в редовете на джихадистите. Поради бойните действие границата

между Сирия и Ирак на практика не съществува, а на нейно място се появи Ислямска държава, която се включи на страната на Джабхат ан-Нусра (Фронт за подкрепа на сирийския народ). Това е ислямистка групировка и клон на Ал-Кайда, която се бори против правителството на сирийския президент Башар Асад. САЩ се озоваха лице в лице с нарастващия ислямски фундаментализъм, който навремето са институциялизирали за борба с тогавашния СССР.

На този геополитически фон започна и „арабската пролет“, като създаването се напрежение се прехвърли в Сирийската арабска република през 2011 г. Тя просто трябваше да помете и последните остатъци от стария ред (Кадафи, Мубарак), но в Сирия режимът на Башар Асад отказа да падне.

Ситуацията в арабската държава се усложни още повече след поредицата от протести в градовете Дераа, Хама и Дейр ез-Зор. В Дераа те започнаха като студентски протест, но завършиха под контрол на ислямистите, наложи се правителствените войски да го обсадят. След кървавите събития стана ясно, че страните са заели крайни, непримирими позиции.

Сформира се бунтовническата опозиция от Свободна сирийска армия (ССА) с щаб разположен първоначално в Турция, Ислямски фронт – сбор от седем сунитски милиции, финансирани от Саудитска Арабия и фронта „Нусра“ – клон на Ал-Кайда.

Прекрояването на Близкия изток за усвояването на нови „колонии“ за ресурси ту под формата на „арабска пролет“, ту под формата на „Ислямска държава“ носи мириса на нефт и газ. Всъщност войната в Сирия директно влияе на международните нефто-газови потоци. Сирийската арабска република е естествена транзитна територия на енергоресурси от иракски Кюрдистан, Арабския полуостров и Персийския залив (Катар, Йемен, Кувейт, ОАЕ, Оман, Саудитска Арабия, Иран, Ирак, Бахрейн).

Освен това Сирия затваря крайбрежието, където се предполага, че има огромни запаси от газ.

През юли 2010 г. Тексаската компания Noble Energy открива за Израел находището Левиатан, а малко преди това еврейската икономика се сдобива и с друго находище – Тамар. Оказва се, че двете находища са част от цяла система залежи в т. н. басейн Левант, чийто ресурсен потенциал се изчислява на 3,5 трилиона кубични метра природен газ, както и на най-малко 1,7 милиарда барела нефт. Тази енергийна перспектива би могла да направи от Израел системен доставчик на енергоресурси за най-добрия пазар – Европа.

Нека не пропускаме и факта, че войната в Сирия се случи с мълчаливото неучастие на **Израел**, които имат сериозен интерес от това Асад да си отиде. Израел е държава, която е изключително фокусирана върху националния си интерес и не се притеснява да се договаря, както със САЩ, така и с Руската федерация, когато е нужно. Енергийните фактори са съвсем обясними причини да се желае унищожаването на сегашната „твърдоглава“ и неудобна власт в Сирия, която пречи на транзита към Европа.

Интересите на **САЩ, сунитските монархии и Турция** (за транзитни коридори към Европа) също се съчетават за свалянето на Башар Асад и така се ражда т.н. „сирийска опозиция“ и „Ислямска държава“. Всъщност тази опозиция не е реална алтернатива, защото вече никой не отрича, че 80 % от участниците в нея са именно бивши бойци на Ал Кайда и сборни групи от алкайдистки отломки, събрани от разни части на света, на които им е дадено оръжие да воюват с Асад.

Идейната позиция на западния свят се основава на два типа говорене. Единият, който е универсален, е този за демократизацията. Другият е за спазването на човешките права. Ако първият обслужва заемаването на позиции в международните отношения, то вторият е в състояние да даде

нужното морално политическо основание за пряка намеса в дадена суверенна страна. Подобна намеса е изключително деликатен акт, тъй като поставя под въпрос основополагащия за европейската политическа традиция от последните няколко века принцип на държавния суверенитет. Прилагането на намеса, основана на възгледа за човешката сигурност е пълно с явни и скрити предизвикателства и наред с оказване на помощ на подтиснати граждани в съответната страна води и до нарушения на норми и принципи на добросъседство, мир и сигурност. Следва да се приеме фактът, че с подкрепата на вълненията в страните от арабския свят западните демокрации приеха риска от легализиране на фундаменталния ислям.

От военна гледна точка един военен конфликт в Сирия с участие на международни сили няма как да бъде овладян, защото при всички случаи ще обхване и Иран. В този случай не е възможно да се предвидят последиците, тъй като една евентуална намеса на Израел би била напълно предвидима, при това като превантивно действие. При подобни решителни размени на удари няма как да се изключи използването на ядрено оръжие. Такова развитие на конфликта не би могло да се контролира не само от САЩ, но и от НАТО и дори от световната демократична общност. Очевиден е извънмерният риск за глобалната сигурност, който се крие в сегашната ситуация. Този сценарий се отчита както от САЩ и НАТО, така и от Руската федерация. В интересите на всички основни геополитически играчи е да не се стига до такава развръзка и това на свой ред дава основание да се предвиди, че те ще направят всичко възможно ситуацията да не излезе от контрол.

САЩ обявяват обичайните причини за участие във войните по света като защитници на „демократията и защита на човешките права“, което от своя страна е предлог за смяна на правителството на Башар Асад с цел източване на ресурси. В Сирия целта е разчистване на сирийския терен за

транспортните коридори на нефта и газа към Европа. Иначе как да си обясним изключително мощната кампания в подкрепа на бежанците в Европа, организирана предимно от американски неправителствени организации? Какви са ползите на Америка от това преселение, че САЩ се заеха с организацията на стабилна медийна и обществена подкрепа в полза на бежанското нашествие?! Може би целта е поемане на контрола над енергийните ресурси и частична дестабилизация на Европа с бежанската вълна за да се държи в подчинение на задокоеанските си съюзници.

Безспорни интереси в Сирия има регионалната сила **Турция**. До кризата в Сирия Реджеп Ердоган успя да изгради „турски модел“ на поведение, основан на суверенитета и баланса в международните отношения, но сирийската криза промени всичко. Турция обяви своите геополитически амбиции. Те минават през ликвидиране на Сирия в сегашната ѝ форма. На сирийско-турската граница имаме съмнителни действия на ислямистки групи, разположени в Турция и опериращи в Сирия под политическата диктовка на Ердоган. Виждаме организирани криминални групи, актове на насилие, оказване на натиск върху населението и др. Целият натрупан през годините политически капитал на турския президент бе похарчен заради почти истеричната външнополитическа стратегия на страната.

Смайващият успех на „Ислямска държава“ може да се припише до голяма степен и на Турция. Единствено икономическото им партньорство с „Ислямска държава“ носи дивиденди и на двете страни. В резултат на необмислените външнополитически ходове бе спрян и преговорният процес за интегриране на страната в ЕС. Последвалата игра на Турция с бежанците по отношение на Европа е много ясно обяснена от Ален Родие, високопоставен офицер от френското разузнаване. В интервю пред *Atlantico* той твърди следното: „Мащабите на стоящите проблеми са огромни. Анкара обеща да затвори границата със Сирия, което трябва да

спре кислорода на „Ислямска държава“. Освен това президента Ердоган се опитва да постигне формиране на буферна зона на запад от Ефрат, която ще раздели на две части зараждащия се Сирийски Кюрдистан. Официалната цел е създаването на лагер за бежанци, които в момента в Турция са повече от два милиона. От тях един милион са сирийци. Втората, скрита цел е формиране на тилова база за „умерените“ опозиционни движения за сваляне на режима на Башар Асад. Не може да се отрече, че неочакваната устойчивост на Асад стана удар за плановете на Ердоган да разшири своето международно влияние.

„Ислямска държава“ даде повод на Турция да се настани в Северна Сирия с така наречената „Армия на завоеванието“, финансирана от Анкара и структурирана около фронта Ал Нусра. От ИДИЛ се хранят контрабандистите на петрол. Войната е манна за търговците на оръжие от всички страни. Джихадистите изтощават армията на Дамаск и не бива да бъдат унищожавани преждевременно. Опитите на САЩ да структурират някаква сухопътна военна сила от т.н. умерена опозиция, погълнали над 500 млн. долара, се увенчаха с провал. Самата стратегия на Вашингтон в Сирия бе резюмирана от сенатора Джон Маккейн като „ужасен провал“.

Основните сунитски центрове в региона –**Саудитска Арабия и Катар** и също не пестят сили да подкрепят сирийските бунтовници. Двете страни от Залива се опитват най-вече да „орежат крилата“ на Техеран, превърнал се във враг номер едно, с риск да обърнат конфликта в религиозна война между сунити и шиити. Сунитите от Саудитска Арабия се чувстват предадени от САЩ, поради споразумение на американците с шиитски Иран, което означава, че на малцинството от сунитите в Близкия изток ще имат все по-трудни моменти в бъдещите международните отношения. При всички случаи обаче монархията има интерес от свалянето на президента Башар Асад.

От изказванията през септември месец в щабквартирата на ООН в Ню Йорк стана ясно, че геополитическата обстановка се е променила – Русия и Китай вече твърдо се отклоняват от зададените американски рамки на еднополюсния свят. А политиката на Вашингтон за Сирия включва следното: да се създаде „коалиция на желаещите“ за война в Сирия, но само под лидерството на САЩ, както беше в Афганистан и Ирак. Това дава право на САЩ да определят целите и противниците. Руската Федерация отказва предложението да се присъедини към действащата под лидерството на САЩ коалиция с предлог, че е без мандат на ООН. По думите на Лавров тази коалиция не е „създадена съвсем в съответствие с международното право“.

Въпреки това на 08.08.2014 г. американската авиация нанесе първите въздушни удари срещу „Ислямска държава в Ирак и Леванта” (ИДИЛ). Четиринадесет месеца по-късно джихадистите са в настъпление. В края на миналата година те владеят територия от 300 000 кв.км. Възниква въпросът логично ли е американската суперсила в съюз с най-могъщите армии в НАТО да е неспособна да се справи с противник, равностоен на две американски дивизии, лишен от авиация и противовъздушна отбрана?

В едно разследване на американския сайт BuzzFeed News, публикувано на 17.09.2015 г. се разкрива схема за доставка на оръжие до различните фракции на опозицията на Дамаск. По програма „Обучение и снабдяване”, финансирана от Пентагона фирма Purple Shovel печели две обществени поръчки за сметка на Командването на специалните операции. Тя се насочва към български доставчици на предимно руско оръжие, тъй като сирийските бунтовници предпочитат евтиното и надеждно руско оръжие, което къса връзката с американските служби. Факт е, че докато трае конфликта в близкия изток производствените мощности на бившите социалистически страни са натоварени на максимум.

Руската федерация също има безспорен интерес от конфликта в Сирия - както енергиен, така и на отбраната, а също и като сфери на влияние в Близкия изток. Те застанаха решително на страната на Башар Асад, като дори използваша на три пъти правото си на вето в Съвета за сигурност на ООН. Причините за тази позиция са много. Първо, съществуват здрави отношения между двете страни, установени още от 50-те години на миналия век, и оттогава не са нарушавани (руският износ за страната надхвърляше 1,1 млрд. долара през 2010 г., а руските инвестиции за същата година достигнаха 20 млрд. долара)..

На 26.09. 2015 г. Руската федерация информира за създаването на съвместен информационен център на Русия, Сирия, Иран и Ирак в Багдад. Това е мекият начин да се огласи коалирането на четирите страни в борбата с ИДИЛ. От 30 септември ударна авиационна група на Военно-космическите сили на Руската Федерация от над 60 самолета и хеликоптера, подкрепени от военноморска групировка създадоха „зона за блокиран достъп“ и започнаха да бомбардират цели на ИДИЛ, фронта ал Нусра и формирования на сирийската опозиция. Военно дипломатическата офанзива на Кремъл накара американските политици да покажат известно притеснение, че руските ударите по „Ислямска държава“ ще унищожи и „умерената опозиция“ на Башар Асад.

От резултатите на руската военна операция в Сирия се очакваше да се разбере дали Русия ще бъде възприемана като равнопоставена световна сила, или ще продължи да бъде третирана само като „регионална сила“. Външната политика на Русия в сирийската война цели да я превърне в глобален лидер, пишат аналитиците от Stratfor.

Действията на Русия твърдо я поставят като страна на масата за преговори по уреждането на сирийския конфликт. В следствие руснаците се надяват тази ситуация да им помогне за постигането на по-сериозни резултати и в Украинския конфликт.

The Economist пише: „За последните 15 години западните интервенции на разни места по света, от Афганистан до Ирак и Либия, се оказват катастрофални провали. И днес президента Путин може да си изгради образа на отговорен държавник, към когото в момент на отчаяние се обръщаме за помощ. Той обаче ще постави своята цена. Каква ще бъде тя?“ Естествено в случая с Башар Асад е замяна на нефт и газ за оръжие. Днес правителството на Асад контролира около 30 % от територията на някогашна Сирия, на която живеят обаче между 10 и 12 милиона души, повече от половината от население.

На 23 февруари 2016 г. Руското министерство на отбраната, откри на територията на авиобаза Хмеимим „Координационен център за помирение на враждуващите страни на територията на Сирийската арабска република“. В него работят над 60 офицери разделени в следните групи: анализ и планиране; преговори; споразумения и сътрудничество с чуждестранни организации; информация за поддръжка; предоставяне на хуманитарна помощ на сирийското население. Мисията на центъра е да насърчи процеса на преговорите за помирение и прекратяване на огъня между правителството на Башар Асад и противостоящите страни с изключение на Ислямска държава и Джебхат ан-Нусра.

Подкрепата на **Иран** за режима на Башар Асад се обяснява по-лесно. Техеран се стреми да запази единствения си арабски съюзник, както и каналите за снабдяване на „Хизбула“. Ирано-сирийският съюз е част от дългосрочен стратегически пакт, създаден през 1980 г. малко след ислямската революция в период, когато изолираният Хафез Асад, баща на сегашния президент, страдаше от лошите отношения с подкрепящия БААС Саддам Хюсеин, както и с Организацията за освобождение на Палестина (ООП) на Ясер Арафат.

Този съюз оцеля въпреки големия натиск по време на войната между Иран и Ирак (1980-1988) и всички опити за разединение на двете страни

завършиха с неуспех. Така още в началото на сирийската революция през март 2011 г. Иран използва цялото си влияние, за да подкрепи Асад, като не се поколеба да му отпусне кредит от 1 млрд. долара през януари 2013 г. въпреки трудната икономическа ситуация в задушаваната от санкции страна. Техеран изпрати кадри от Революционната гвардия, а бойците на „Хизбула“ и иракските шиитски милиции се сражаваха на страната на режима.

От съществено значение са и отношенията със съседен **Ливан**. Сирийското влияние в Ливан се състои от различни компоненти, но съюзът им с „Хизбула“ е най-мощният канал за властта и влиянието им. Лидерът на Хизбула Хасан Насрала заяви на 11.11.2013 г. в реч в Бейрут, че силите му ще продължат да се сражават в Сирия редом до войските на президента Башар Асад.

За **Европейския съюз** към момента е по-важен въпросът за сирийските бежанци и породени от това проблеми в международните отношения на страните. Снимките с удавения Аylan от септември месец миналата година не могат да оставят никого равнодушен. Само ден след като тя се появи на първите страници на вестниците и по екраните на електронните медии, германският канцлер Ангела Меркел обявява, че страната е готова да приеме 800 000 бежанци и по 500 000 през следващите няколко години. Франция пък обявява желание да посрещне 24000 до края на 2017 г., Великобритания вдига квотата си до 20 000 души. Европейските лидери твърдят, че това е наш морален дълг. А къде в тази трагедия на бежанци са ислямските държави, къде е прословутата ислямска умма, и защо те безучастно следят развитието на бежанската трагедия? Саудитска Арабия, ОАЕ, Катар, Иран от четири години активно се намесват в сирийската трагедия – с пари, доброволци, оръжие, логистика, идеология, но нито една от тези държави не се намесва в проблема с бежанците. Йордания и Ливан дават подслон на стотици хиляди бежанци, които вече

са почти една пета от населението им, а Турция търгува с трансфера им към Западна Европа. Четири милиона бежанци твърдят, че търсят спасение от тридесет хилядната армия на „Ислямска държава“ и искат да се заселят в Европейския съюз.

В медиите се появиха притеснения, че това не е бежанска вълна, а хиджра – елемент от средновековната стратегия на исляма, която е миграция в името на Аллах. Тази стратегия е част от религиозния джихад. Хиджра, или „джихад чрез миграция“, според ислямската традиция се нарича пътуването или изселването на Мохамед и неговите последователи от Мека в Ясриб през 622 г. Интересен факт е, че ислямският календар маркира началото на летоброенето си не от раждането на Мохамед, а тъкмо от хиджра, което подсказва, че ислямът е непълноценен без политическата и военната компонента. Емиграцията в името на Аллах е не просто спасение в чужда страна, а се смята за едно от най-похвалните деяния в името на Аллах.

Подобни събития са се случвали в края на 19 в и началото на 20 в към татарите в Крим и мюсюлманите в Босна, което предизвикало мощна бежанска вълна от религиозен характер. Също така през 1903 г., след като Великобритания превзема халифата Сокото в рамките на Нигерия, имам Кади Абдала ибн Али официално обявява хиджра, като единственото спасение за мюсюлманите, които няма как да се противопоставят с оръжие на британските колонизатори. През февруари 2015 г. „Ислямска държава“ публикува наръчник от 50 страници, озаглавен „Хиджра към „Ислямска държава“. Ръководството е на английски език и е предназначено за чуждите бойци от западните държави, които искат да се присъединят към редиците на „Ислямска държава“. По същото време е публикуван и един текст, озаглавен „Либия: Стратегическата порта на „Ислямска държава“. Там директно се казва, че мюсюлманите трябва да използват Либия като портал за навлизане в Европа.

Коментирайки новите схеми за трафик на хора от „Ислямска държава“, директорът на норвежкия център за глобални анализи Кристиан Нелеман твърди, че казанджийството успешно замества износа на петрол за джихадистите и вече носи приходи от близо 2 милиарда долара годишно. Със сигурност бомбардирането на петролните и газови източници и прекъсване на износа им от „Ислямска държава“ води до значителен спад на приходите им, които може да се компенсират с налагане на данъци и трафик на хора. Норвежкият политически анализатор е убеден, че „Ислямска държава“ умишлено предизвиква и задълбочава хаоса с бежанците, за да извлича печалби от това. Групираната целенасочено използва тактиката на зверства и жестокости спрямо населението в окупираните територии с цел да предизвика поток от бежанци. Според Нелеман възможността на терористичната групировка за отваряне и затваряне на гранични райони ѝ позволява дори да насочва бежанските вълни в определена посока. Тази тактика вече бе използвана успешно в Конго, сега джихадистите просто са я усъвършенствали и са я превърнали в източник на солидни доходи. Остава обаче тежкия въпрос, защо Европа не потърси диалог с най-богатите ислямски държави – Саудитска Арабия, Кувейт, Катар, ОАЕ за приемане на своите мюсюлмански братя?

При така описаната обстановка не остават много възможни **варианти за разрешаване и развитие на кризата в Сирия.**

Въпреки това след прекратяване на Руската военна операция се възобновиха преговорите в Женева между правителството на Сирия и бунтовниците. Трябва да се отбележи, че Русия успя да ангажира Иран да преговаря на страната на Москва и да участват в разговорите на първата сирийската резолюцията от 30 октомври 2015 г. и втората на 14 ноември във Виена. Това създаде подходящи условия за работа на делегациите на Сирийското правителство и опозицията, които да започнат преговори в Женева.

Участниците принципно се съгласиха за създаването на преходен управляващ орган и изготвянето на нова конституция. Този процес, според "пътната карта", произведена във Виена, трябва да отнеме около 18 месеца. Страните обаче отново не успяха да постигнат компромис и разговорите забуксуваха.

Ситуацията се промени драстично, след сключването на споразумението за примирие, което е било договорено по инициатива на Русия и Съединените щати. Това споразумение не се прилага само към групата на „Ислямска държава“, „Джебхат ен-Нусра“ и няколко други формации, признати като терористични от Съвета за сигурност.

Един от възможните бъдещи варианти е разделянето на териториите на Сирия и Ирак на няколко самостоятелни зони: кюрдска, шиитска, сунитска и алевитска. Дори сирийските **кюрди обявиха създаването на федерален район** в зоната, която е под техен контрол в северната част на Сирия. Това не беше одобрено от правителството на Сирия, които се борят тя да остане суверенна държава.

Още на 10.09.2015 г. директорът на Разузнавателното управление към Министерството на отбраната в САЩ генерал-лейтенант Винсент Той заявява, че в бъдеще Сирия вероятно ще се разчлени на две или три части. Винсент Стюарт подчертава още, че кюрдите няма повече да бъдат в обсега на правителството на Ирак или казано по друг начин: те ще имат независим Кюрдистан. Един независим иракски Кюрдистан обаче ще започне да привлича турските кюрди, което ще създаде огромни неприятности на Турция. Вече излязоха в медиите притесненията на някои автори, че Турция ще бъде компенсирана „на черно“ с части от балкански страни!? Тази потенциална опасност за националната сигурност на България никак не бива да се подценява.

От друга страна САЩ се притесняват, че Русия може да започне да контролира региона на Близък изток ако Сирия остане под ръководството

на Башар Асад. Това ги кара да търсят регионални партньори, каквито биха могли да бъдат една нова кюрдска държава с основна част иракските кюрди, които са проамерикански. Турция е другият потенциално ефективен партньор в Сирия, само че тя е играч със свои стратегически интереси и няма как да бъде подизпълнител. Проблемът е, че играта с кюрдите в сирийския конфликт взриви вътрешната обстановка в Турция.

По-оптимистичния сценарий за разрешаване на конфликта е да се заложи на принципа на взаимодействието и по-точно на взаимно съгласувани действия, въз основа на преговори между САЩ и Русия от една страна и между Иран и Саудитска Арабия от друга, нещо което звучи почти абсурдно особено за последните две държави, имайки предвид борбата за лидерство на религиозно-политическа основа между тях. За целта между посочените косвени участници в сирийския конфликт трябва да бъде постигнато единодушие за съдбата на президента Башар Асад и за това кои сирийски групировки да бъдат смятани за терористични. Средствата за постигането на тази цел е в проявата на гъвкавост и в разширяването на пространството за политически диалог.

Въпреки всички съществуващи противоречия между Руската Федерация и държавите от западната коалиция, взаимодействието и насрещните стъпки са неизбежни. Свидетелство за това е и визитата в Москва на 15 декември на държавния секретар на САЩ Джон Кери и съвместната декларация от 24 декември на президента Владимир Путин и премиера на Индия Нарендра Моди в подкрепа на суверенитета, единството и териториалната цялост на Сирийската арабска република.

До голяма степен благодарение на решителните действия на Руската федерация, към момента Сирия си остава суверенна държава, която има същите права, каквито имат и останалите държави-членки на ООН. И днес дори противниците на президента на Башар Асад признават, че той няма реална алтернатива, тоест те споделят позицията на Русия.

Сирийската криза е може би най-тежкото предизвикателство за Близкия изток след края на Студената война. Изходът от войната в Сирия може да има сериозни последици за Европейския съюз, като най-големия потребител на „чиста енергия“, тъй като враждуващите фракции са подкрепяни от основни играчи на газовия пазар – от една страна Иран и Русия, а от друга Турция и Катар, които искат да изградят нов газопровод до Европа.

От друга страна нашата страна вече е част от бежанския поток, който може да доведе до известни сунитски и салафитски влияния. Към момента усилията на ислямистките групировки са концентрирани най-вече в сирийския конфликт, но в даден момент тяхното влияние ще се прехвърли и в други части на света. Знаете поговорката „Когато мечката играе у съседите, тя непременно ще дойде и у нас“.

Bibliography

1. Апостолов, М. *Геополитически измерения на конфликта в Сирия, Електронно издание на списание „Дипломация“*;
2. Йончев, Д. *Геополитически аспекти на сигурността в северна Африка и Сирия, Нов български университет, кн.. “Аспекти на сигурността”, С., 2012 г.*;
3. Георгиев, П. *Сирийската криза и провалът на турските стремежи за регионално лидерство*, Електронното издание на списание “Геополитика”;
4. Минасян, С. *Сирийская кампания России. Стратегический гамбит или региональный цугцванг*, Ереван, 2016;
5. *Russia defies recession to fund Syria conflict, Financial Times 25.10.2015*
6. *Henry Meyer, Ilya Arkhipov. Putin's Gamble: Syria Move Born of Hopes of Coming in From Cold. Bloomberg;*
7. *Kathleen J. McInnis, Coalition Contributions to Countering the Islamic State 2016;*
8. *www.faktor.bg, Мнения от интервюта с офицери от френското разузнаване, 18.11.2015;*
9. www.Diplomacy.bg/archives;
10. www.ru.wikipedia.org;
11. www.forbes.ru;